

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA A BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM

Luiza KOSTECKA¹

1. Wstęp

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne są nieodłącznym elementem współczesnej gospodarki światowej. Powszechnie uważa się, że BIZ przyczyniają się do rozwoju gospodarczego i poprawy pozycji konkurencyjnej kraju przyjmującego. Są niezwykle istotnym elementem polityki rozwojowej, można nawet powiedzieć, że mają strategiczne znaczenie z punktu widzenia rozwoju gospodarczego, ponieważ dają możliwość zdobycia kapitału, pozyskania zaawansowanych technologii czy wprowadzenia nowoczesnych metod zarządzania.

W artykule podjęta zostanie problematyka napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski, ze szczególnym uwzględnieniem województwa podlaskiego. Ponadto, w opracowaniu podjęto próbę oceny atrakcyjności Podlasia na tle innych regionów kraju.

2. Struktura geograficzna bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego², w Polsce funkcjonuje 18 515 podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego. Analizując dane zawarte w tabeli 1., możemy zauważyć, że rozmieszczenie geograficzne inwestycji zagranicznych w kraju jest bardzo nierównomierne. Inwestorzy preferują jako miejsce lokaty kapitału, województwa najbogatsze, położone w centralnej i zachodniej części Polski. Stąd też najwięcej inwestycji jest zlokalizowanych w województwie mazowieckim, następnie w dolnośląskim oraz śląskim. Regiony te w większości przypadków zajmują ponadprzeciętne lokaty w poszczególnych aspektach atrakcyjności inwestycyjnej. Cechują się bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturą gospodarczą, stosunkowo dużymi i chłonnymi rynkami zbytu oraz ponadprzeciętną dostępnością transportową [*Atrakcyjność...* 2008 s. 5]. Natomiast do województw „ściany wschodniej” napływa niewiele inwestycji, a najmniejszą popularnością cieszy się województwo podlaskie.

---

¹ Mgr Luiza Kostecka – Wydział Ekonomii i Zarządzania, Uniwersytet w Białymstoku.

² Stan na koniec 2007 roku.

Tabela 1. Kapitał zagraniczny oraz przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce w podziale na województwa (stan na koniec 2007 roku)

Wyszczególnienie	Kapitał zagraniczny (w mln zł)	Udział w %	Liczba podmiotów	Udział (w %)
Polska	131 856,9	100,00	18 515	100,00
dolnośląskie	12 727,5	9,65	2 048	11,06
kujawsko-pomorskie	1 917,7	1,45	520	2,81
lubelskie	699,0	0,53	329	1,78
lubuskie	1 533,2	1,16	793	4,28
łódzkie	3 594,0	2,73	808	4,36
małopolskie	10 238,3	7,76	1 110	6,00
mazowieckie	64 139,1	48,64	5 930	32,03
opolskie	1 327,8	1,01	459	2,48
podkarpackie	1 731,1	1,31	294	1,59
podlaskie	259,8	0,20	114	0,62
pomorskie	3 260,5	2,47	1 190	6,43
śląskie	11 419,8	8,66	1 861	10,05
świętokrzyskie	2 979,6	2,26	161	0,87
warmińsko-mazurskie	1 374,4	1,04	247	1,33
wielkopolskie	11 661,0	8,84	1 488	8,04
zachodniopomorskie	2 994,5	2,27	1 163	6,28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [Działalność gospodarcza... 2007].

Na terenie województwa podlaskiego w 2007 roku działalność gospodarczą prowadziło 114 spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Stanowiły one jedynie 0,62% ogółu podmiotów z kapitałem zagranicznym w Polsce. Pod względem liczby spółek podlaskie uplasowało się na 16. pozycji wśród wszystkich województw.

Przyglądając się danym dotyczącym napływu BIZ do poszczególnych regionów Polski, okazuje się, że liderzy zestawienia (tabela 2.) cieszyli się znacznym zainteresowaniem największych inwestorów zagranicznych. W czterech województwach (mazowieckie, dolnośląskie, śląskie, wielkopolskie) jest zlokalizowanych prawie 70% największych inwestycji zagranicznych. Natomiast na województwa nieatrakcyjne inwestycyjnie (podlaskie, lubelskie, warmińsko-mazurskie oraz świętokrzyskie) przypada zaledwie 4,54 % największych inwestycji.

Dodatkowo należy zauważyć, że w 2007 roku w województwie podlaskim funkcjonowało zaledwie 19 firm z udziałem kapitału zagranicznego o wartości przekraczającej 1 mln USD. W ujęciu procentowym stanowiło to zaledwie 0,52% wszystkich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce. O małej liczbie inwestorów zagranicznych w naszym regionie świadczy niewątpliwie niska atrakcyjność inwestycyjna Podlasia.

Tabela 2. Lokalizacja największych inwestorów zagranicznych³ w Polsce (stan na koniec 2007 roku)

Województwo	Liczba lokalizacji	Udział procentowy
Polska	2885	100,00
dolnośląskie	266	9,22
kujawsko-pomorskie	78	2,70
lubelskie	43	1,49
lubuskie	66	2,29
łódzkie	120	4,16
małopolskie	144	4,99
mazowieckie	1187	41,14
opolskie	64	2,22
podkarpackie	48	1,66
podlaskie	15	0,52
pomorskie	138	4,78
śląskie	266	9,22
świętokrzyskie	39	1,35
warmińsko-mazurskie	34	1,18
wielkopolskie	283	9,81
zachodniopomorskie	94	3,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [Działalność gospodarcza... 2007].

3. Atrakcyjność inwestycyjna województwa podlaskiego (w świetle badań) na tle pozostałych regionów Polski

W 2008 roku Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową po raz kolejny opracował raport oceniający klimat inwestycyjny⁴ poszczególnych województw Polski. Głównym celem autorów było określenie różnic w atrakcyjności inwestycyjnej regionów. Przeanalizowano szereg czynników mających istotne znaczenie z punktu widzenia potencjalnych inwestorów, a następnie na podstawie kilkunastu wskaźników cząstkowych pogrupowanych w grupy czynników atrakcyjności inwestycyjnej, którym przypisano odpowiednio wagi określające ich znaczenie, sporządzono ranking atrakcyjności inwestycyjnej województw. Zdaniem autorów, o podjęciu konkretnej decyzji lokalizacyjnej w największym stopniu przesądzają następujące elementy klimatu inwestycyjnego [Atrakcyjność... 2008 s. 11]:

³ Do największych inwestorów zagranicznych zaliczamy podmioty, w których wartość kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym przekracza 1 mln USD.

⁴ Według autorów raportu, atrakcyjność inwestycyjną należy rozumieć jako zdolność skłonienia do inwestycji, dzięki oferowaniu kombinacji korzyści lokalizacji możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. Obszary oferujące optymalną kombinację czynników lokalizacji stwarzają zarazem najlepsze warunki funkcjonowania przedsiębiorstw, czym przyciągają inwestorów.

- zasoby i koszty pracy – 25%;
- dostępność transportowa – 20%;
- aktywność województwa wobec inwestorów – 20%;
- chłonność rynku zbytu – 15%;
- poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej – 10%;
- poziom rozwoju infrastruktury społecznej – 5%;
- poziom bezpieczeństwa powszechnego – 5%.

Tabela 3. Atrakcyjność inwestycyjna województw – zestawienie wyników z lat 2005-2008

Województwo	2005	2006	2007	2008
śląskie	1	1	1	1
mazowieckie	2	2	3	2
dolnośląskie	4	3	2	3
wielkopolskie	5	5	5	4
małopolskie	3	4	4	5
pomorskie	7	6	7	6
łódzkie	6	7	6	7
zachodniopomorskie	8	8	8	8
lubuskie	10	10	10	9
opolskie	9	9	9	10
kujawsko-pomorskie	12	11	11	11
podkarpackie	11	13	12	12
warmińsko-mazurskie	13	12	13	13
świętokrzyskie	14	14	14	14
lubelskie	15	15	15	15
podlaskie	16	16	16	16

Źródło: [Atrakcyjność... 2008, s. 52].

W ogólnej ocenie atrakcyjności inwestycyjnej pozycję lidera niezmiennie od kilku lat zajmuje województwo śląskie. Na taki wynik wpłynęła m.in.: dobra ocena zasobów i kosztów pracy, rynku zbytu, infrastruktury gospodarczej oraz społecznej. Jediną słabą stroną śląskiego jest niski poziom bezpieczeństwa powszechnego. Kolejne miejsca w rankingu tradycyjnie zajmują województwa dolnośląskie i mazowieckie. Natomiast najniższe noty otrzymały województwa świętokrzyskie, lubelskie i podlaskie⁵.

Województwo podlaskie zostało sklasyfikowane w zestawieniu zbiorczym na 16. miejscu. Niestety, nasz region w sumarycznej ocenie od kilku lat plasuje się

⁵ Województwo najbardziej atrakcyjne dla inwestorów ma wskaźnik w wysokości 0,85, natomiast w przypadku Podlasia wynosi on - 0,67.

na ostatniej pozycji, uzyskując najgorsze wyniki w większości kryteriów decydujących o lokalizacji inwestycji (tabela 4.).

Tabela 4. Atrakcyjność inwestycyjna Podlasia na tle pozostałych województw w 2008 roku

Czynnik atrakcyjności inwestycyjnej	Najbardziej atrakcyjne województwa	Najmniej atrakcyjne województwa
Dostępność transportowa	lubuskie, wielkopolskie, dolnośląskie	podkarpackie, lubelskie, podlaskie
Zasoby i koszty pracy	śląskie, małopolskie, łódzkie	opolskie, warmińsko-mazurskie, podlaskie
Rynek zbytu	mazowieckie, śląskie, pomorskie	lubelskie, podkarpackie, świętokrzyskie
Infrastruktura gospodarcza	śląskie, dolnośląskie, mazowieckie	kujawsko-pomorskie, świętokrzyskie podlaskie
Infrastruktura społeczna	śląskie, małopolskie, dolnośląskie	podlaskie , lubuskie, lubelskie
Poziom bezpieczeństwa społecznego	podkarpackie, lubelskie, świętokrzyskie	pomorskie, dolnośląskie, śląskie
Aktywność województwa wobec inwestorów	wielkopolskie, dolnośląskie, mazowieckie	lubelskie, świętokrzyskie, podlaskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [Atrakcyjność... 2008 s. 6].

Jednym z głównych kryteriów, branych pod uwagę przy ocenie atrakcyjności inwestycyjnej, są zasoby i koszty pracy, które kształtują atrakcyjność inwestycyjną, umożliwiając: zatrudnienie odpowiedniej liczby pracowników, zatrudnienie pracowników o pożądanym poziomie umiejętności zawodowych i doświadczeniu, zatrudnienie pracowników spełniających oczekiwania pracodawców w zakresie cech osobistych (sumienność, odpowiedzialność, uczciwość, inicjatywa), ponoszenie kosztów pracy gwarantujących rentowność inwestycji [Atrakcyjność... 2008 s. 13].

Kolejnym istotnym czynnikiem, kształtującym atrakcyjność inwestycyjną, jest chłonność rynku, którą analizujemy zarówno pod kątem liczby potencjalnych konsumentów indywidualnych, jak i posiadanej przez nich siły nabywczej [Atrakcyjność... 2006 s. 83]. Województwo podlaskie charakteryzuje się niskim poziomem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. W 2007 roku wynosiło ono 2 373,76 zł i było ono niższe od średniej krajowej wynoszącej 2 672,58 zł o 11,18% [Rocznik Statystyczny... 2008 s. 434]. Pod tym względem region nasz uplasował się na 9. pozycji w Polsce. Natomiast przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych wynosił 883,99 zł, przy średniej krajowej 928,87 zł [Rocznik Statystyczny... 2008 s. 439]. Zatem był on niższy o 4,8 % niż średnia krajowa. Przedstawione wskaźniki pokazują, iż chłonność województwa podlaskiego, mierzona za pomocą przeciętnego wynagrodzenia oraz przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1

osobę w gospodarstwach domowych, jest niższa niż w wielu innych regionach Polski. Analizując rynek pod względem liczby konsumentów, również należy uznać go za stosunkowo nieduży. Liczba ludności na koniec 2007 roku wyniosła 1 192,7 tys. osób, lokując tym samym Podlasie na trzecim miejscu od końca na tle pozostałych województw [*Rocznik Statystyczny... 2008* s. 38].

Przed wyborem odpowiedniej lokalizacji swojej firmy inwestor również dokładnie analizuje dostępność transportową⁶. W tym przypadku autorzy raportu brali pod uwagę położenie województwa względem: granicy zachodniej, Warszawy, międzynarodowych portów lotniczych oraz dużych portów morskich (Szczecin, Trójmiasto). Niestety, pod tym względem województwo podlaskie również zajmuje ostatnie miejsce w kraju, ponieważ charakteryzuje się m.in. niedostatecznie rozwiniętą siecią połączeń drogowych (brak dróg szybkiego ruchu, autostrad) i kolejowych oraz brakiem międzynarodowego lotniska. Słaba infrastruktura transportowa jest największą wadą naszego województwa.

Przy analizie atrakcyjności inwestycyjnej niezwykle ważnym kryterium oceny jest również aktywność województw wobec inwestorów rozumiana jako: zdolność do kreowania wizerunku regionu, jego popularyzacji, a także stworzenia przez władze samorządowe dobrego klimatu dla inwestycji [*Atrakcyjność... 2008* s. 16]. Regiony Polski pod tym względem możemy porównać, analizując wyniki konkursu *Gmina Fair Play*, którego celem jest m.in. [www.gmina.fairplay.pl]:

- identyfikacja i promocja gmin przyjaznych dla inwestorów;
- zwiększenie zainteresowania inwestorów i mediów gminą;
- kreowanie pozytywnego wizerunku skutecznych władz samorządowych,
- promocja współpracy pomiędzy biznesem a gminami przyjaznymi dla inwestorów;
- podnoszenie poziomu obsługi inwestycji w gminach, dzięki przeprowadzeniu badań procedur funkcjonujących w urzędzie, a także przez wypracowanie i wdrażanie planów usprawnień ułatwiających procesy inwestycyjne w gminie, jeżeli okaże się to konieczne;
- wzmacnianie indywidualnej promocji gmin, kreowanie wzorców skutecznej promocji inwestycji przez gminy;
- pomoc w wymianie informacji pomiędzy gminami na temat efektywnych metod promocji inwestycji;
- zachęcanie wszystkich gmin w Polsce do rzetelności i uczciwości w relacjach z inwestorami i przedsiębiorcami;
- wdrażanie wysokich standardów etycznych pracowników gmin, podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych i umiejętności w zakresie obsługi inwestorów;

---

⁶ Rola dostępności transportowej w kształtowaniu atrakcyjności wiąże się z: umożliwieniem dostaw surowców i komponentów niezbędnych do produkcji, umożliwieniem dostarczenia produktów finalnych do odbiorców, zapewnieniem warunków transportu pasażerskiego umożliwiającego bezpośrednie spotkania z dostawcami, współpracownikami, klientami oraz doradcami.

- potwierdzenie certyfikatem spełnienia ustalonych standardów w zakresie obsługi i realizacji inwestycji w gminie.

Otrzymanie przez gminę lub miasto tytułu i certyfikatu „Gmina Fair Play” – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji jest potwierdzeniem, że na danym terenie standard obsługi inwestora jest naprawdę na wysokim poziomie. Dzięki temu inwestorzy zarówno krajowi, jak i zagraniczni mają pewność, że samorząd to solidny i rzetelny partner, który potrafi zapewnić im profesjonalną obsługę. Udział w konkursie „Gmina Fair Play” oznacza poddanie się zewnętrznemu audytowi, który pomaga ocenić klimat inwestycyjny oraz pozwala porównać wyniki z pozostałymi gminami. Dodatkowo w ramach konkursu specjalnie dla laureatów jest przeprowadzana analiza benchmarkingowa.

Niestety, mały odsetek gmin (3,8%) z naszego regionu odniósł sukces w konkursie „Gmina Fair Play 2008”, co potwierdza niską atrakcyjność inwestycyjną województwa podlaskiego. Na liście laureatów znalazło się tylko 6 gmin z Podlasia (Choroszcz, Wasilków, Narewka, Poświętne, Sokoły i Suwałki) [www.gmina.fairplay.pl]. Na uwagę zasługuje fakt, że gminy: Choroszcz i Poświętne uzyskały certyfikat „Gmina Fair Play – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji” w trzech kolejnych edycjach konkursu i mają prawo używania tytułu Złota Lokalizacja Biznesu.

4. Podsumowanie

Atrakcyjność inwestycyjna regionów ma bezpośredni związek z decyzjami lokalizacyjnymi inwestorów zagranicznych, o czym świadczą przytoczone dane dotyczące napływu BIZ do poszczególnych regionów Polski. Województwo podlaskie jest postrzegane jako mało atrakcyjne miejsce lokaty kapitału i niestety przegrywamy konkurencję o inwestycje z innymi województwami. Zarówno pod względem inwestycji dużych, jak i małych województwo podlaskie zamyka listy rankingowe. Również z raportu opracowanego przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową wynika, że jesteśmy regionem mało atrakcyjnym dla inwestorów. Województwo podlaskie zostało ocenione najgorzej i zajęło ostatnie miejsce w klasyfikacji.

Niewątpliwie naszą największą wadą jest słaba infrastruktura transportowa. Problemy z dotarciem do nas to podstawowa przeszkoda inwestycyjna, więc poprawa infrastruktury drogowej i budowa lotniska to konieczność. Ponadto, region charakteryzuje się zbyt małą ilością terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą.

Województwo podlaskie posiada też wiele atutów, które są zauważane przez inwestorów. Od racjonalnego ich wykorzystania zależy wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Niewątpliwie do atutów lokalizacyjnych naszego województwa należą m.in: położenie przygraniczne – sąsiedztwo Litwy i Białorusi, przebieg korytarza VIA BALTICA, niskie koszty pracy, niska przestępczość i wysoki poziom jej wykrywalności, rozwinięty system kształcenia na wszystkich poziomach, istnienie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, bliskość aglomeracji warszawskiej.

Jednak wymienione atuty są niewystarczające, aby znacząco zwiększyć zainteresowanie naszym regionem, a na szybkie zmiany i przyciągnięcie większej liczby inwestorów zagranicznych niestety nie ma co liczyć.

Literatura

Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2006 2006, red. T. Kalinowski, Gdańsk.

Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2008 2008, red. T. Kalinowski, Instytut badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2008.

Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2007 roku, http://www.stat.gov.pl/gus/45_2037_PLK_HTML.htm, [data wejścia: 26.03.2009].

Rocznik Statystyczny Województw 2008 2008, Warszawa.

Strategia rozwoju województwa podlaskiego do 2020 roku, Załącznik do Uchwały nr XXXV/438/06 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 30 stycznia 2006 r.

www.gmina.fairplay.pl.

www.stat.gov.pl